da delamo dobro — svojo ravno pot. Kdor je za resnico pojde z nami, kdor se je boji, bo proti nam!

Delo, ki smo ga pričeli je ogromno, da gigantsko. Treba nam je velike vere, da ga bomo zmagovali, velikega optimizma, da ne omagamo. Vsak naj zastavi vse sile tam, kjer se čuti najbolj močnega. Zavedajte se tovarišice in tovariši, kako ogromne naloge ste naložili baš naši centrali, katero delo bo slonelo v glavnem na ramah nekaterih. Zato tudi ne boste smeli biti prestrogi v svoji sodbi, ako v tem ali onem pogledu centrala ne bo vršila naloge po vaši želji, temveč bo zahtevala malo strožje discipline. Rabili bi 100 rok, ko bi hoteli vse te naloge in one, ki se bodo še porajale v teku naše akcije — izvršiti.

Zato apeliram na Vas, da nam pri tem delu pomagate in ste nam vedno na razpolago, ako dobite poziv, da izvršite to ali ono nalogo v svojem ali sosednjem krožku.

Z združenimi silami, z enotno usmerjeno voljo nam bo uspelo, kar je posamezniku nemogoče. — V slogi je moč!

Naj bo torej mišljenje o našem delu tako ali tako, imamo trdno voljo pomagati najširšim plastem naroda, dvigniti njegov kulturni nivô in zboljšati njegove gospodarske prilike. Naj imenujejo to naše organizačno delo kakor hočejo, jaz smatram, da je naše delo nacionalno delo prve vrste.

Le tedaj, ko se bo dvignila izobrazba najširših plasti naroda, ko bo narod socialno čuteč in gospodarsko dobro poučen, bo srečen in zadovoljen — srečna in močna pa bo tudi država.

Razhajamo se da se po letu dni zopet vidimo in si poročamo, kako smo delali, kaj smo ustvarili, kaj je bilo pravo, kaj nepravo. Tedaj bo pred nami jasnejše obzorje — našim ciljem bomo bližje.

Predno pa zaključimo letošnji izobraževalni tečaj mi dovolite, da se zahvalim odboroma, ki sta pripravila in vodila ta tečaj.

Moja zahvala vsem predavateljem, ki so z neumorno vztrajnostjo in z žrtvami prostega časa podali smernice našega izobraževalnega dela.

S tem, da smo namenoma izbrali predavateljice in predavatelje iz lastnih vrst in ne glede na izvenstanovsko opredelitev, smo pokazali, da imamo dovolj sile v svojem stanu za stanovsko osamosvojitev in se nam ni treba zanašati na druge. Izrabimo še globlje latentne sile, ki jih imamo v svojem stanu in dvignimo jih v korist osamosvojitve stanu.

Hvala tudi vsem Vam drage tovarišice in tovariši, da se niste strašili denarnih žrtev niti žrtev prostega časa — in ste 6 dni v tako obilnem, da impozantnem številu in tako vztrajno sodelovali. Posebno važno je, da ste se udeležili tečaja zastopniki iz vseh okrajev. S tem smo dali našemu bodočemu delu betonsko podlago.

Ponesite pridobljeno znanje, nove smernice našega dela med svoje tovariše, navdušite jih za delo med narodom, delujte iniciativno v Vaših krožkih, da bodo tu izgovorjene besede in misli postale dejanje.

Zahvaljujem se šolskemu upraviteljstvu I. mestne deške šole in mestnemu magistratu za prostore. Vodstvu Akad. kolegija in Invalidskega doma za prenočišče — kakor uradniški menzi za skrb prehrane udeležencem.

S tem zaključujem prvi izobraževalni tečaj in Vam kličem: Na svidenje ob letu dni!

Poslovilni večer.

Tečajniki so na večer imeli med tečajem družabne sestanke v »Zvezdi« in Ljubljanskem dvoru, kjer so se medsebojno spoznavali in utrjevali družabne stike in vezi.

Ob sklepnem večeru je pripravljalni odbor priredil animiran poslovilni večer v Dvoru, kjer so tov. Humar, Vranc in ena najmlajših tovarišic tov. Repičeva napravili še poslednje skupne urice tečajnikom prav prijetne, tov. Križman pa je z akordi glasovirja izpopolnil ta družabni večer. Vkljub temu, da so mnogi morali na večer oditi že z vlaki domov, je bilo na poslovilnem večeru 110 udeležencev.

Novi armadi duhovnih borcev kličemo: Vztrajno naprej!

Kmetijsko nadaljevalno šolstvo.

—t **Grm pri Novem mestu.** Akoravno nam je bil le kratko odmerjen čas in četudi je v primeroma skromnih gospodarskih okoliščinah, v katerih se nahaja in vzdržuje tamošnja kmetijska šola, bogatejše pa je dejstvovanje nje ravnateljstva in učiteljstva, ki nas je v preteklem — komaj tridnevnem vrtnarskem tečaju, izdatno podprlo in okrepilo v stremljenju in izpopolnjevanju vrtnarstva in cvetličnega krašenja naših domov. A. Visočnik.

—t **Štiridnevni tečaj za konserviranje sadja in zelenjave** se vrši v času od 19. do 22. septembra t. l. na srednji vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk je teoretičen in praktičen ter traja dnevno od 9. do 12. in od 14.—17. ure. Ubožnejši udeleženci (udeleženke), ki doprinesejo o tem potrdilo od svojega županstva, dobe lahko hrano brezplačno na zavodu. Prijave je poslati na direkcijo šole najkasneje do 16. septembra t. l.

—t. **Vrtnarski tečaj na Grmu.** Trodnevnega tečaja, ki se je koncem avgusta vršil na grmski kmetijski šoli, se je udeležilo okrog 50 oseb, največ učiteljic in učiteljev. Predavala sta prof. inž. Jeglič o jesenskih setvah zelenjadi in o cvetlicah ter strok. gospod. učiteljica Franja Sušnikova o konserviranju povrtnine. Pouk je vzbudil mnogo zanimanja. Takšnih tečajev bi bilo še treba!

Splošne vesti.

KDO KRŠI MINISTRSKE ODREDBE IN KDO SLABO TOLMAČI URADNIŠKI ZAKON?

»Naš glas«, glasilo »Zveze državnih nameščencev za Slovenijo« prinaša sledeči zanimiv članek v obrambo pravic učiteljstva:

Pretečeni teden je razposlal veliki župan ljubljanske oblasti dekrete, s katerimi je postavljeno prizadeto učiteljstvo na razpoloženje.

Ali je ukinitev razredov in redukcija učiteljstva na mestu ali ne, o tem so odločali drugi.

Vsekako pa smo upravičeni, da premotrimo, kako se je pri tem postopalo z učiteljstvom.

Odredba ministrstva prosvete O. N. br. 38.489 pravi, da se postavijo na razpoloženje učne moči, ki so postale nadštevilne vsled ukinitve razredov. (Ministrstvo pri tem ne določa, da so s tem prizadete učiteljske moči, moški ali ženske, pravi samo: učne moči).

Navodila ministrstva, po katerih je pri tem postopati, so tako jasna in določna, da izključujejo vsako nepravilno tolmačenje. Odlok pravi, da pridejo pri redukciji v prvi vrsti in predvsem v poštev učne moči z najmanj službenimi leti, dalje učne moči, ki so bile postavljene na sedanja mesta na podlagi člena 71. uradniškega zakona, dalje pogodbeno nastavljene moči.

Nekateri dekreti, ki so bili razposlani te dni, pa jasno dokazujejo, da se ni postopalo v zmislu danih navodil, ampak da so se lesta kar prezrla.

Za kršenje odredb so odgovorni ali tisti, ki so stavili predloge ali pa oni, ki so odločali. Po odredbi se ni postopalo. Če ministrstvo odredi in jasno pove, kako je postopati pri redukciji, podrejeni organi pa se ne drže danih navodil, je to pač omalovaževanje nadrejenega oblastva. Ako lahko postopa vsak po svoje, potem je odredba ministrstva brez veljave. Če je pa brez veljave, je iluzorna.

Ministrska odredba naravnost ščiti učiteljstvo, ki je bilo imenovano na svoja službena mesta na podlagi razpisa. In vendar so bile postavljene na razpoloženje učne moči, ki so si pridobile svoja mesta na podlagi razpisa, dočim so ostale na svojih mestih moči, ki so bile postavljene na sedanje mesto na podlagi člena 71. urad. zakona z manj službenimi leti. S tem je bila kršena odredba ministrstva. (»Učit. Tovariš« se v zadnji številki pritožuje da je bila s tem prizadeta najdragocenejša pravica učiteljstva).

Iz navedenega je razvidno, da se prizadeti faktorji niso držali zmisla razpisa ministrstva prosvete in da so s tem kršili ministrsko odredbo.

Opozorilo v dekretih, naj učne moči, ki so stavljene na razpoloženje, takoj zaprosijo, da se jih še nadalje obdrži v učiteljski službi, pa v splošnem ni v skladu z uradniškim zakonom.

Iz tega poziva bi se dalo sklepati, da je s tem, ker je bil postavljen uslužbenec na razpoloženje, popolnoma ugasnilo njegovo službeno razmerje do države. To pa drži le za one učne osebe, ki dne 1. decembra 1925 še niso izpolnile 10 službenih let. Take moči ministrstvo lahko odpusti iz službe, če se posluži trdote člena 259. finančnega zakona za leto 1926.—1927. (Veljavnost tega člena je bila podaljšana tudi za leto 1927. do 1928.).

Drugače pa je z učnimi močmi, ki so si že pridobile pravico do pokojnine po občih predpisih urad. zakona. Take — ki so dne 1. decembra 1925 že izpolnile 10 službenih let — se postavi na razpoloženje v zmislu člena 126. cit. zakona ki pravi v nadaljnjem odstavku, da se mora takemu uslužbencu podeliti prvo prazno mesto, ki odgovarja njegovemu dotedanjemu položaju. Če se tekom enega leta — kolikor največ sme biti uslužbenec na razpoloženju — ne najde zanj primernega mesta, se uslužbenca upokoji v zmislu določil člena 133., točka 4. in po določilih čl. 141., točka 2. cit. zakona.

Določila teh členov držijo neizpodbitno za vse državne nameščence, ki so bili prevedeni na novi zakon, kljub temu, da je bila njihova nestalnost podaljšana do leta 1929.

Ker se pri izbiranju oseb za postavitev na razpoloženje ni postopalo tako kakor določa ministrska odredba, je dolžnost merodajnih faktorjev, da revidirajo tozadevne odloke in se pri tem strogo drže navodil ministrske odredbe.

— **Izprememba uredbe o šolskih odborih.** Ministrstvo prosvete je izdalo velikim županom odlok, na podlagi katerega se spreminja uredba o šol. odborih v smislu zahtev učiteljstva. Ta odlok se glasi: »Velikemu županu... Gospod prosvetni minister je odločil pod O. N. Br. 55. 464 z dne 25. VIII. 1927. da se čl. 7. pod e) Uredbe o mestnih in oblastnih šolskih odborih menja in se glasi: Do sprejetja šolskega zakona za vso državo, daje mestni odbor šoli, učiteljstvu in slugi stanovanje in nabavlja kurivo, v kolikor imajo po dosedanjih zakonih učiteljstvo in sluge pravico do stanovanja in kuriva. To naj se takoj sporoči občinskim odborom in šol. upraviteljem.«

— **Kurivo in stanovanja za šolske upravitelje in učitelje.** Srbsko učiteljstvo je imelo že po starem šolskem zakonu brezplačno kurivo in stanovanje od krajevnih šolskih odborov. Z novo uredbo o oblastnih šolskih odborih je pa bilo brezplačno kurivo priznano samo upraviteljem, ki imajo naturalno stanovanje v šoli. Izvršni odbor UJU je interveniral v tej zadevi pri ministrstvu in dosegel, da je minister pristal na tozadevno izpremembo uredbe in vzpostavitev pravic učiteljstvu, ki mu jih dajo stari zakoni. O tem je Izvršni odbor poročal tudi pred skupščino v Subotici na seji Glavnega odbora. Izprememba tega člena uredbe o oblastnih in krajevnih šolskih odborih je sedaj izšla in jo prinašamo zgoraj. Ker se pa uredba sklicuje na stare zakone, so z novo stilizacijo sedaj izgubili kurivo upravitelji izven Srbije, ki jim je isto priznala prvotna stilizacija uredbe o šolskih odborih in so ga jim tudi nekateri krajevni šolski odbori že priznali.

— **Deputacija poverjeništva pri prosvetnem šefu ljubljanske oblasti, inspektorju dr. Capudru.** Pretečeni teden se je zglasilo zastopstvo pov. UJU pri g. prosvetnem inspektorju dr. Capudru, da intervenira v aktualnih vprašanjih. Zastopniki organizacije so se dotaknili predvsem vprašanj redukcij razredov na osnovnih šolah v ljubljanski oblasti, stavljanja učiteljstva na razpoloženje in principov, ki se jih je posluževala oblast pri stavljenju na razpoloženje ter se jih namerava poslu-ževati pri razmeščanju teh učnih oseb. Zastopniki so intervenirali tudi v pogledu varovanja učiteljske stalnosti pri onih učnih osebah, ki imajo službena mesta pridobljena po razpisu. Obravnavala so se sploh načela po katerih se premešča učiteljstvo. Gospod prosvetni inspektor je povdarjal, da hoče čuvati stalnost učiteljstva in se izogibati premeščanja po čl. 71., ki se je v njegovi dobi in z njegove strani uporabil samo v enem slučaju, ki pa ima stvarno utemeljeno podlago. Na znanje je vzel iznešene želje učiteljstva ter ponovno povdarjal, da hoče delovati vedno v sporazumu z organizacijo in upoštevati potom organizacije iznešene zahteve učiteljstva. Podrobnejše informacije dobe predsedniki društev na seji širjega sosveta. Objaviti jih nečemo, ker je žal v našem stanu še vedno skupina ljudi, ki tudi najboljšo stvar obrne v slabo.

— **Nov učni načrt,** ki ga je izdelal prosvetni svet in v katerem se izenačuje pouk v osnovnih šolah vse države bode v najkrajšem času poslan vsem šolam, ki se bodo morale po njem ravnati in prikrojiti pouk v smislu novega učnega načrta.

— **Uredba o učiteljskih disciplinskih sodiščih.** Ker so nekateri časopisi poročali, da noče prosvetno ministrstvo sprejeti, po prosvetnem svetu predelane uredbe o učiteljskih disciplinskih sodiščih, se je naš izvršni odbor v Beogradu obrnil na prosvetno ministrstvo in zvedel, da se rešenje prosvetnega sveta ne bo menjalo, temveč, da je prosvetno ministrstvo zaprosilo pri ministrstvu pravde za sodnike, ki naj bi bili namesto vel. županov predsedniki oblastnih učiteljskih disciplinskih sodišč. Sedaj se pričakuje odgovor ministrstva pravde nakar se prične z izvrševanjem te uredbe. Predsednik najvišjega učit. disciplinskega sodišča ostane še nadalje predsednik prosvetnega sveta. Izvršni odbor bode pa še nadalje deloval na to, da se ta uredba ukine, da se ne bode učiteljstvo razlikovalo od ostalega državnega uradništva.

— **Premestitve slovenskega učiteljstva iz Julijske Krajine v notranjost Italije.** Na podlagi člena 5. kr. odloka z dne 17. februarja 1927, štev. 311 je naučni minister s svojo odredbo z dne 2. avgusta 1927, štev. 1051 R. premestil po službi nekatere učitelje iz šolske pokrajine tržaškega šolskega oskrbništva v druge šolske pokrajine kraljestva. Na Kobariškem so dobili premestitvene odloke sledeči učitelji: Alojzij Carli iz Vrsnega, Albert Ivančič iz Smasti in Stanko Skočir iz Robedišča. Na Cerkljanskem je dobil premestitveni odlok učitelj Ciril Drekonja ter še nekateri drugi učitelji. Na Goriškem pa so bile premeščene poleg drugih sledeče učiteljice: Josipina Soban, dosedaj v Vrtojbi; Lapanje, dosedaj na Vogerskem in Kuntih, dosedaj v Prvačini. Vse so premeščene v Pijemont. Premestitveni odlok so dobili poleg imenovanih učiteljev še sledeči: Rudolf Vizintin iz Renč; Ivan Murovec, Št. Viški Vrh; Medveš iz Loma in Viljem Nanut iz Kozane. Vsi omenjeni učitelji so premeščeni v turinsko šolsko okrožje.

— **Vsem šolam — osnovnim in meščanskim — v Sloveniji** je razposlal »Učiteljski dom« te dni svojo okrožnico. Seveda zadeva prvi del te okrožnice glede pristopa in članarine le učiteljstvo mariborske oblasti. Toliko v pojasnilo, da ne bi kdo mislil, da hoče »Učit. dom« delati konkurenco »Učit. konviktu«.

— **Čemu?** Tako vprašamo za tiste slovenske učitelje v Primorju, ki so bili odpuščeni iz službe že z novim letom 1927. Ali niso trpeli dovolj preganjani, zasledovani, nadzorovani po mnogoterih italijanskih funkcionarjih? Ali ni bil njih boj do skrajnosti trdovraten? Koliko krepčila je zajemal narod iz njihovega moškega zadržanja! Ali ni bila njih žrtev kot luč v mračni dobi, ko najboljši omahujejo? Dovolj so trpeli in zaslužili so, da bi bili dobili mesto takoj, ko so zanj zaprosili. Bilo pa je drugače. — Čakali so nekateri po tri mesece, drugi čakajo že pol leta. Ti poslednji ne vedo še danes, ali bodo deležni sedeža med brati v svobodi. Vprašamo tedaj, čemu je treba kopičiti trpljenje siromakom. Ali ni bil delež, ki so ga doprinesli, dovolj velik? Čakanje in oklevanje mori duše. Nihče jih ne vpraša, kje vzameš, da si kupiš kruha? In kruha je treba vsak dan. — Vprašamo to, ker imamo pravico vprašati, a zraven kličemo in prosimo, ne pustite, da bi ginili naši ljudje zapuščeni na cesti; rešite jih hitro ker vsako zavlačevanje stvari več škodi kakor pa koristi.

— **Piemont.** Največ slovenskih učiteljev je poslanih v Piemont. Laška uprava ni tega naredila kar tako, kot bi se zgodilo slučajno. Piemont je med vsemi deželami v Italiji edina, ki nima analfabetov. Šolstvo je tam dobro urejeno kakor pravijo. Lahi hočejo, da bi se slovenski učitelj zgledoval nad njih šolstvom spričo njih kulture. — Bomo poročali!

— **Ureditev nadzorniških srezov v ljubljanski oblasti.** Po odloku prosvetnega ministrstva ostanejo še nadalje sledeča nadzorništva: sresko šolsko nadzorništvo v Kastvu, Logatcu in Radovljici. Potnine in dnevnice sreskih šolskih nadzornikov v teh srezih se zagotavlja s kreditom part. 303 poz. 1—2. budžeta min. prosv. za 1927./28.

— **Pravilnik za polaganje praktičnega izpita za zabavilje** je spremenjen v toliko, da se glasi drugi odstavek čl. 12.: Ako dobi kandidatinja nezadostno oceno iz enega predmeta, ji je dovoljen ponavljalni izpit iz tega predmeta pred isto izpraševalno komisijo, ko se ta ponovno sestane.

— **Pravilnik o nagradah članom in poslovodjem** pri državnih strokovnih izpitih je izdelalo finančno ministrstvo in ga vposlalo na vse šole. Po tem pravilniku se honorirajo vsi učiteljski izpiti z izjemo učiteljskega zrelostnega izpita.

— **Reklamni letaki po šolah.** Prosvetni inspektor ljubljanske oblasti je izdal odlok, v katerem opozarja na določilo čl. 16. zakona o tisku in prepoveduje uporabljanje šolskih poslopij v reklamne svrhe.

— **Nov načelnik osnovne nastave.** V prosvetnem ministrstvu je imenovan za načelnika osnovne nastave g. Milorad D. Marković, ravnatelj ženskega učiteljišča.

— **Za ponavljalne šole** nimajo učenci primernega čtiva iz kmetijstva, zlasti iz sadjarstva in vrtnarstva. »Sadjarsko društvo« je sklenilo temu nedostatku odpomoči s tem, da daje šolam in učencem posamezne številke starih letnikov »Sadjarja in vrtnarja« po 50 para. Šole naj naroče skupno, da jim pošljemo toliko enakih številk kolikor je učencev. Kdor želi, naj naroči takoj, dokler je kaj zaloge!

— **Svečana otvoritev novega šolskega poslopja.** V Celju je bilo dne 8. septembra na svečan način otvorjeno novo šolsko poslopje okoliške deške osnovne šole. Po 50 letih obstoja te šole je otvorjeno novo poslopje, ki bode radi moderne ureditve v ponos tamkajšnjim lokalnim faktorjem, ki imajo zasluge pri zgraditvi tako veličastnega poslopja. — O priliki otvoritve je bila izdana tudi »Spominska knjižica«, ki jo je uredil šolski upravitelj Fran Voglar. V tej knjižici je podan natančen razvoj te šole od postanka do danes.

— **Umetniška šola »Probuda« v Ljubljani** (v poslopju tehniške srednje šole), Aškerčeva ulica 9. **Sedmo šolsko l. 1927./28.** V četrtek, dne 15. septembra 1927 se prične pouk na umetniški šoli »Probuda«, in sicer v večernem času od 18.—20. ure. Spodaj navedene oddelke in tečaje obiskuje lahko vsakdo, ki se zanima za umetnost in umetno obrt, kakor tudi oni, ki bi radi svoje znanje izpopolnili.

Letos se otvorijo sledeči oddelki in tečaji:

A. **Oddelek za figuralno risanje** (glava, akt, kostum) s predavanji iz anatomije, perspektive, oblikoslovja in umetne zgodovine.

B. **Oddelek za dekorativno risanje in narodno ornamentiko** s predavanji iz perspektive, oblikoslovja in umetne zgodovine.

V letnem času se poučuje v tem tečaju tudi pokrajinsko slikanje.

C. **Javna risarska šola** za pomočnike in starejše vajence vseh strok in obrti. Pouk bo ob nedeljah od 9.—12. ure, pričetek 2. oktobra 1927.

D. **Oddelek za fotografijo** za začetnike kakor tudi za one, ki si žele svoje znanje izpopolniti.

V tem oddelku bo v bodoče poučeval znani strokovnjak fotograf g. Bešter, ki bo skušal z dvakratnim poukom na teden v polni meri zadostiti in zadovoljiti vse obiskovalce tega tečaja.

E. **Grafika** se bo poučevala v raznih tehnikah, kakor: lesorez, bakropis, vjedenke in po možnosti tudi litografija.

Praktično uporabljena grafika je namenjena za tipografe in za ambicijozne litografe. Pouk se bo delil na risanje načrtov za knjižno opremo, za reklamne namene (tudi za plakate) in razne dekorativne risbe itd.